

УДК 378.014.3:378.1(477)

М.В. Швиденко, канд. с.-г. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ НА РІВНІ МОН ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЗВО В УКРАЇНІ

Сучасна система вищої освіти в Україні зіштовхується з численними викликами, що впливають на її якість. Основні проблеми включають нерівномірну підготовку випускників у різних закладах вищої освіти (ЗВО); велику кількість навчальних закладів, які не завжди відповідають високим стандартам; недостатню інтеграцію освіти з ринком праці та недостатню увагу до наукових досліджень. Проте система вищої освіти України має значний потенціал для розвитку, особливо за умови реформування та впровадження сучасних освітніх стандартів.

Якість вищої освіти оцінюється за кількома критеріями. Серед них: відповідність навчальних програм вимогам ринку праці, кваліфікація викладацького складу, наявність сучасної матеріально-технічної бази, рівень працевлаштування випускників і академічна репутація. Ці критерії дозволяють комплексно оцінювати ефективність системи вищої освіти та визначати шляхи її покращення.

Для підвищення якості освіти в ЗВО необхідно впроваджувати нові освітні стандарти, адаптовані до міжнародного досвіду, підвищувати кваліфікацію викладачів через спеціальні програми, посилювати співпрацю з бізнесом та науковою спільнотою і мотивувати студентів та викладачів до участі у наукових дослідженнях.

Запровадження загальнодержавного зовнішнього дистанційного оцінювання якості вищої освіти (ЗДОЯВО) випускників ЗВО стане ключовим кроком у підвищенні якості освіти. Це дозволить встановити єдину систему оцінювання знань для всіх випускників незалежно від ЗВО, забезпечить прозорість та об'єктивність результатів. Дистанційне тестування передбачає створення тестових завдань, які перевірятимуть як теоретичні знання, так і вміння знаходити інформацію в інтернет-джерелах. Питання в тестах будуть орієнтовані на достатній рівень знань для кожної спеціальності. Створення великого пулу питань за спеціальністю, з якого автоматично обиратиметься десята частина, ускладнить підробку результатів тестування.

Тести будуть обмежені за часом, що унеможливить інтенсивний пошук відповідей в інтернеті. Єдиний час проведення тестування для кожної спеціальності у всіх ЗВО забезпечить рівні умови для всіх

випускників. Доступ до тестування відбуватиметься через електронні кабінети здобувачів у системі ЄДЕБО, а перевірка результатів здійснюватиметься автоматично.

Отримані результати тестування дадуть можливість порівняти їх із результатами внутрішніх державних випускних іспитів (ДВІ), що проводяться у ЗВО. Якщо різниця між оцінками в ЗДОЯВО і ДВІ перевищуватиме 15%, це стане підставою для ретельної повторної перевірки знань випускників. За результатами тестування МОН матиме право стягувати кошти зі здобувачів, які навчалися за державний кошт і не продемонстрували належного рівня знань, або навіть затримувати видачу дипломів.

Запровадження законодавчого механізму перевірки знань випускників стимулюватиме ЗВО до підвищення якості освіти та оптимізації їхньої кількості. Це призведе до закриття малоєфективних закладів або їх об'єднання, що дозволить більш раціонально використовувати державні ресурси та сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців, які відповідають вимогам ринку праці.

У багатьох європейських країнах існують такі системи зовнішнього контролю якості знань випускників університетів. У Великій Британії діє система External Examination, де незалежні експерти перевіряють результати студентів. У Німеччині та Італії студенти проходять державні іспити для отримання професійної ліцензії (Staatsexamen, Esame di Stato), а у Франції та Іспанії існують національні іспити для оцінки знань випускників певних спеціальностей. У Фінляндії студенти також здають фінальні тести, що оцінюються незалежними експертами. Ці системи забезпечують контроль за відповідністю випускників національним і міжнародним стандартам.

Інформаційні джерела

1. Giacomini, L., & Rovati, M. Esame di Stato in Italy: A Guide for Medical Graduates. *FacMedicine*. 2021. URL: <https://forum.facmedicine.com>.
2. Enslin, P., & Hedge, N. External Examiners in UK Higher Education: Ensuring Quality and Standards. *Higher Education Review*, 2020. 52(2), 34-45. URL: <https://www.heri.ac.uk>.
3. Buhmann, T. Germany's Staatsexamen: A Comprehensive Overview for Law and Medicine Students. *German Legal Journal*, 2022. 18(3), 245-261. URL: <https://www.germanlawjournal.com>.
4. Education Evaluation Systems in Spain: National Exams for Professionals. *Spanish Higher Education Review*. 2023. URL: <https://spanisheducation.org>.
5. Salmi, J., & Bassett, R. M. External Quality Assurance in European Higher Education Systems. Paris: UNESCO Publishing. 2020. URL: <https://unesdoc.unesco.org>.